तथैव जग्मुः सर्व्वे वल्कलानि नराधिप। विधिवत् कारयित्वेष्टिं नैष्ठिकीं भरतर्षभ।
समुत्सृज्याप्सु सर्व्वेऽग्नीन् प्रतस्थुर्नरपुङ्गवाः। ततः प्ररुरुदुः सर्व्वाः स्त्रियो दृष्ट्वा नरोत्तमान्।
प्रस्थितान् द्रौपदीषष्ठान् पुरा द्यूतजितान् यथा। हर्षो ऽभवच्च सर्व्वेषां भ्रातॄणां गमनं प्रति।
युधिष्ठिरमतं ज्ञात्वा वृष्णिचयमवेक्ष्य च। भ्रातरः पञ्च कृष्णा च षष्ठी श्वा चैव सप्तमः।
आत्मना सप्तमो राजा निर्ययौ गजसाह्वयात्। पौरैरनुगतो दूरं सर्व्वैरन्तःपुरैस्तथा। २५
न चैनमशकत् कश्चिन्निवर्त्तस्वेति भाषितुं। न्यवर्त्तन्त ततः सर्व्वे नरा नगरवासिनः।
कृपप्रभृतयश्चैव युयुत्सुं पर्य्यरावयन्। विवेश गङ्गां कौरव्य उलूपी भुजगात्मजा।
चित्राङ्गदा ययौ चापि मणिपूरपुरं प्रति। शिष्टाः परिचितं त्वन्या मातरः पर्य्यवारयन्।
पाण्डवाश्च महात्मानो द्रौपदी च यशस्विनी। कृतोपवासाः कौरव्य प्रययुः प्राङ्मुखास्ततः।
योगयुक्ता महात्मानस्त्यागधर्म्ममुपेयुषः। अभिजग्मुर्ब्बहून् देशान् सरितः सागरांस्तथा। ३०
युधिष्ठिरो ययावग्रे भीमस्तु तदनन्तरं। अर्ज्जुनस्तस्य चान्वेव यमौ चापि यथाक्रमं।
पृष्ठतस्तु वरारोहा श्यामा पद्मदलेक्षणा। द्रौपदी योषितां श्रेष्ठा ययौ भरतसत्तम।
श्वा चैवानुययावेकः प्रस्थितान् पाण्डवान् वनं। क्रमेण ते ययुर्व्वीरा लौहित्यं सलिलार्णवं।
गाण्डीवन्तु धनुर्द्दिव्यं न मुमोच धनञ्जयः। रत्नलोभान्महाराज ते चाक्षय्ये महेषुधी।
अग्निं ते ददृशुस्तत्र स्थितं शैलमिवाग्रतः। मार्गमावृत्य तिष्ठन्तं साक्षात् पुरुषविग्रहं। ३५
ततो देवः स सप्तार्चिः पाण्डवानिदमब्रवीत्। भो भोः पाण्डुसुता वीराः पावकं मां निबोधत।
युधिष्ठिर महाबाहो भीमसेन परन्तप। अर्ज्जुनाश्विसुतौ वीरौ निबोधत वचो मम।
अहमग्निः कुरुश्रेष्ठा मया दग्धञ्च खाण्डवं। अर्ज्जुनस्य प्रभावेण तथा नारायणस्य च।
अयं वः फाल्गुनो भ्राता गाण्डीवं परमायुधं। परित्यज्य वने यातु नानेनार्थोऽस्ति कश्चन।
चक्ररत्नन्तु यत् कृष्णे स्थितमासीन्महात्मनि। गतं तच्च पुनर्हस्ते काले नैयति तस्य ह। ४०
वरुणादाहृतं पूर्व्वं मयैतत् पार्थकारणात्। गाण्डीवं धनुषां श्रेष्ठं वरुणायैव दीयतां।
ततस्ते भ्रातरः सर्व्वे धनञ्जयमचोदयन्। स जले प्राक्षिपच्चैतत्तथाऽक्षय्ये महेषुधी।
ततोऽग्निर्भरतश्रेष्ठ तत्रैवान्तरधीयत। ययुश्च पाण्डवा वीरास्ततस्ते दक्षिणामुखाः।
ततस्ते तूत्तरेणैव तीरेण लवणाम्भसः। जग्मुर्भरतशार्द्दूल दिशं दक्षिणपश्चिमां।
ततः पुनः समावृत्ताः पश्चिमां दिशमेव ते। ददृशुर्द्वारकाञ्चापि सागरेण परिप्लुतां। ४५
उदीचीं पुनरावृत्य ययुर्भरतसत्तमाः। प्रादक्षिण्यं चिकीर्षन्तः पृथिव्या योगधर्म्मिणः।
इति श्रीमहाभारते महाप्रस्थानिके पर्व्वणि प्रथमोऽध्यायः ॥ १ ॥
॥ वैशम्पायन उवाच ॥ ततस्ते नियतात्मान उदीचीं दिशमास्थिताः। ददृशुर्य्योगयुक्ताश्च हिमवन्तं महागिरिं।
तञ्चाप्यतिक्रमन्तस्ते ददृशुर्व्वालुकार्णवं। अवैक्षन्त महाशैलं मेरुं शिखरिणां वरं।
तेषान्तु गच्छतां शीघ्रं सर्व्वेषां योगधर्म्मिणां। याज्ञसेनी भ्रष्टयोगा निपपात महीतले।